

Література

1. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 «Про Національну доктрину розвитку освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу : // Освіта UA-<http://osvita.ua/legislation/other/2827>
2. Загоруйко О.Я. Великий універсальний словник української мови : тлумачний. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2010. – 768 с.
3. Енциклопедія освіти / Академія пед. Наук України; головний редактор В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2006. – 716 с.
5. Віцукієва К.М. Структурні компоненти підготовки майбутнього соціального педагога як суб'єкта професійної діяльності // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології / Зб. наук. праць ХНТУ. – Вип. 1(4). – Херсон, 2011. – С. 254-261.
6. Convention on the Rights of Persons with Disabilities [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>.
7. Rural Tourism and Recreation : Principles to Practice / ed. by L. Roberts, D. Hall. – Edinburg : Scottish Agricultural College, 2009. – 272 p.

References

1. Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 17 kvitnia 2002 roku № 347/2002 «Pro natsionalnu doktrynu osvity» [Elektronnyi resurs]. rezhym dostupu. Osvita UA-<http://osvita.ua/legislation/other/2827>
2. Zagoruiko O.Ya. (2010). Velykyi universalnyi slovnyk ukrainskoi movy : tлумачnyi. Harkiv : TORSING PLUS. 768 s. (in Ukrainian)
3. Entsiklopedia osvity (2008). Akademiia ped. Nauk Ukrainy; golovnyi redactor V.G. Kremen. K. : Turincom Inter. 1040 s. (in Ukrainian)
4. Selivanova O.O. (2006). Suchasna lingvistyka: terminologichna ensyklopediia. Poltava : Dovkillia. K. 716 s. (in Ukrainian)
5. Vitsukaeva K.M. (2011). Strukturni komponenty pidgotovky maibutnego sotsialnogo pedagoga yak subekta professiinoi diialknosti. Aktualni problem derzhavnogo upravlinnia, pedagogiky ta psykhologii. Zb. nauk. pratr HNTU. Vyp. 1(4). Herson. 254-261. (in Ukrainian)
6. Convention on the Rights of Persons with Disabilities [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>.
7. Rural Tourism and Recreation : Principles to Practice / ed. by L. Roberts, D. Hall. – Edinburg : Scottish Agricultural College, 2009. – 272 p.

УДК: 378.22:796

Дутчак Ю.В.

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

Сущенко Л.П.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ

Забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магістрів в сучасних умовах має особливу актуальність. Дослідження історичних та теоретико-методичних аспектів становлення і розвитку системи забезпечення якості професійної підготовки дозволить розширити наукові горизонти теорії та методики професійної освіти. Сучасна педагогічна наука немає єдності щодо історичних періодів, коли розпочинається зацікавлення проблемою якості освіти на теоретичному, прикладному та науковому рівнях.

Суттєвого розвитку проблема якості вищої освіти набула в кінці 60-х років минулого століття у зв'язку з усвідомленням кризи освіти, яка стала одним з аспектів глобальної кризи сучасної цивілізації, зумовлених переходом до нового етапу суспільного розвитку.

Значний вплив на розвиток системи забезпечення якості вищої освіти має Болонський процес, який офіційно розпочалася з підписання у 1999 році Болонської декларації.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, про виокремлення різних етапів розвитку процесу забезпечення якості вищої освіти, загалом і професійної підготовки, зокрема.

Ключові слова: забезпечення якості вищої освіти, професійна підготовка, майбутні магістри.

Дутчак Ю. В., Сущенко Л. П. Ретроспективний аналіз системи забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магістрів. *Обеспечение качества профессиональной подготовки в современных условиях имеет особую актуальность. Исследование исторических и теоретико-методических аспектов становления и развития системы обеспечения качества профессиональной подготовки позволит расширить научные горизонты теории и методики профессионального образования. В современной педагогической науке нет единства относительно исторических периодов, когда появился интерес к проблеме качества образования на теоретическом, прикладном и научном уровнях.*

Существенного развития проблема качества высшего образования получила в конце 60-х годов прошлого века

в зв'язі з осознанням кризи освіти, котрої став одним з аспектів глобальної кризи сучасної цивілізації, обумовлених переходом до нового етапу суспільного розвитку.

Значительное влияние на развитие системы обеспечения качества высшего образования имеет Болонский процесс, который официально начался с подписания в 1999 году Болонской декларации.

Анализ психолого-педагогической литературы свидетельствует об выделении разных этапов развития процесса обеспечения качества высшего образования, в общем и профессиональной подготовки, в частности.

Ключевые слова: обеспечение качества высшего образования, профессиональна подготовка, будущие магистры.

Dutchak Yu. V., Sushchenko L. P. Retrospective Analysis of the System of Future Master Students Professional Training Quality Assurance. Assurance of quality of professional training of future master students under current conditions is specifically urgent. Research of historic and theoretical-methodological aspects of formation and development of quality of professional training assurance system will allow expanding scientific horizons of the theory and practice of professional education. Present-day pedagogical science does not have conformity regarding historic periods of when interest to the issue of education quality originated on theoretical, applied, and academic levels.

The issue of higher education quality gained significant development in late 60s of the previous century due to realization of the crisis of education that became one of the aspects of global crisis of modern civilization stipulated by transition to the new stage of social development.

The Bologna Process, officially started after signing the Bologna declaration in 1999, has a significant impact on development of the system of higher education quality assurance.

Analysis of psychological and pedagogical literature proves distinguishing different stages of the development of higher education quality assurance in general, and, namely, professional training.

Formation of the system of higher quality assurance was influenced by European forums of quality assurance (EQAF) organized along with the European University Association (EUA). In general, 13 such forums were held from 2006 to 2018, on which the following issues were discussed: implementation of quality culture in higher education; realization and support of quality; strategy and practice; tendencies in quality assurance; changes in education; quality assurance and transition from teaching to educating; responsible quality control – obligation to influence on and expand area of quality control.

Basic trends of professional training quality assurance at graduate level must be the following: improvement of organization of master students' self-preparatory work; search of optimal forms of organization of master students' R&D, and its informational, personnel, as well as material and technical support; improvement of the level of master students' theoretical training due to fundamental study of major subjects related to future professional activity.

Key words: higher education quality assurance, professional training, future master students.

Постановка проблеми. У процесі реформування освіти та імплементації Болонської декларації в Україні особливу актуальність має питання забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Зважаючи на циклічність розвитку всіх історичних процесів, ретроспективний аналіз дозволить виявити шляхи становлення та розвитку системи забезпечення якості вищої освіти, загалом, та професійної підготовки, зокрема. Даний аналіз дозволить розкрити сутність досліджуваної проблеми, а також розширити наукове знання вітчизняної теорії та методики професійної освіти.

Аналіз літературних джерел засвідчує, що дослідженням історичних процесів становлення та розвитку системи забезпечення якості вищої освіти та професійної підготовки майбутніх магистрів займалось чимало науковців. Дана проблематика знайшла своє відображення у працях вітчизняних (В. І. Білокопитов [1], О. А. Дубасюк [2], М. Є. Скиба [3], С. А. Щудло [4], та ін.) учених. Зарубіжні науковці Н. Machumi [5], К. Rajchel [6], Z. Spender [7] та ін. також приділяють особливу увагу питанням, пов'язаним із забезпеченням якості вищої освіти.

Мета статті – проаналізувати розвиток системи забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магистрів та уточнити часові межі і змістові характеристики етапів розвитку означеної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна педагогічна наука немає консенсусу щодо історичних періодів, коли розпочинається зацікавлення проблемою якості освіти на теоретичному, прикладному чи науковому рівнях.

Поняття «якість вищої освіти» почало використовуватись у XIX ст., а термінологічної сутності набуло лише у другій половині XX ст. Як вважає С. А. Щудло, «з часу заснування першого університету в Болоньї до середини XIX ст. вища освіта в межах європейської інтелектуальної традиції розглядалась як абсолютне благо, стосовно якого недоречним були якісні порівняння, а суспільство, держава і особистість не володіли критеріями, які б давали діяльності вищих навчальних закладів якісні оцінки» [4, с. 27]. Можна стверджувати з певною долею припущення, що процес забезпечення якості вищої освіти прийшов декілька етапів розвитку та удосконалення.

О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук і Н. В. Якса у монографії «Модернізація освіти України у контексті Євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект» запропонували періодизацію розвитку якості вищої освіти [2, с. 61-67]. Ми погоджуємося з В. І. Білокопитовим, який виокремив вісім етапів розвитку процесу забезпечення якості вищої освіти, загалом та професійної підготовки, зокрема:

1) підготовчий (80 – 90-ті роки XX ст. – до підписання Болонської декларації) – розробка теоретичних та організаційних засад процесу забезпечення якості вищої освіти, здійснюваного на національному та європейському рівнях, та проведення масштабних пілотних експериментів розвитку процесів забезпечення якості на національному рівні;

2) інтеграції політичних зусиль суб'єктів Болонського процесу навколо забезпечення якості вищої освіти (1999 – 2001) – залучення до вирішення питань забезпечення якості всіх зацікавлених сторін: урядів, міжнародних організацій, ВНЗ,

студентських спілок, бізнесових структур. Документально було підтверджено пряму залежність успішності процесу інтернаціоналізації вищої освіти від її якості;

3) структурно-організаційні зміни процедур забезпечення якості вищої освіти (2001 – 2003) – упровадження Європейської кредитнотрансферної та накопичувальної системи (ECTS); розробка механізмів розвитку мобільності студентів, викладачів, дослідників та адміністраторів; розробка стратегій навчання впродовж життя;

4) розвиток культури якості вищої освіти (2003 – 2005) – залучення ВНЗ до вирішення проблем забезпечення якості вищої освіти на інституційному рівні;

5) перетворення завдань забезпечення якості вищої освіти на пріоритет європейської освітньої політики (2005 – 2007) – співпраця Групи Є-4, до якої увійшли провідні європейські організації, що представляють інтереси всіх зацікавлених сторін у вирішенні проблем забезпечення якості вищої освіти на регіональному просторі вищої освіти; розробка європейських стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти;

6) запровадження перших європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти (2007 – 2009) – здійснювалися зусилля щодо запровадження європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти на європейському просторі вищої освіти та моніторинг тенденцій досліджуваного процесу;

7) продовження розроблення та запровадження європейських стандартів та підведення попередніх підсумків (2009 – 2010) – поступове долучення до розроблених стандартів країн-учасниць Болонського процесу, оцінка здобутих результатів і визначення перспектив діяльності на майбутнє;

8) подальшого розвитку європейського простору вищої освіти (з 2010 р.) та процесу забезпечення якості вищої освіти на інституційному, національному та наднаціональному рівнях [1, с. 7-9].

Характеризуючи систему забезпечення якості вищої освіти, Н. J. Machumi, S. H. Kisanga зазначають, що це є процес встановлення впевненості зацікавлених сторін у тому, що надання освітніх послуг (вхід, процес та результати) задовольняє очікування [5, с.150]. Ми вважаємо, що значний вплив на становлення системи забезпечення якості вищої освіти мали Європейські форуми із забезпечення якості (European Quality Assurance Forum, EQAF), що проводились Асоціацією університетів Європи (European University Association, EUA), хронологія яких подана в таблиці 1.

Таблиця 1

Хронологія Європейських форумів із забезпечення якості

Порядковий номер форуму	Тема форуму	Дата та місце проведення форуму
1-й Європейський форум (I EQAF)	Впровадження культури якості у вищу освіту	23-25.11.06, Німеччина, Мюнхенський технологічний університет
2-й Європейський форум (II EQAF)	Реалізація та забезпечення якості: стратегія і практика	15-17.11.07, Італія, Рим, Університет Ла-Сапієнса
3-й Європейський форум (III EQAF)	Тенденції в забезпеченні якості	20-22.11.08, Угорщина, Будапешт, Корвінський університет
4-й Європейський форум (IV EQAF)	Креативність і різноманіття: проблеми забезпечення якості після 2010 року	19-21.11.09, Данія, Копенгагенська бізнес-школа
5-й Європейський форум (V EQAF)	Вибудовування мостів: осмислення процедур забезпечення якості в європейському, національному і інституціональному контекстах	18-20.11.10, Франція, Ліон, Університет Клода Бернара
6-й Європейський форум (VI EQAF)	Якість і довіра в основі всього, що ми робимо	17-19.11.11, Нідерланди, Університет Антверпена
7-й Європейський форум (VII EQAF)	Як процеси забезпечення якості впливають на реальну якість вищої освіти	22-24.11.12, Естонія, Талліннський університет
8-й Європейський форум (VIII EQAF)	Спільні зусилля до підвищення якості	21-23.11.13, Швеція, Гетеборзький університет
9-й Європейський форум (IX EQAF)	Зміни в освіті: забезпечення якості та перехід від викладання до навчання	13-15.11.14, Іспанія, Барселонський університет
10-й Європейський форум (X EQAF)	Підведення підсумків (критична оцінка): погляд в майбутнє	19-21.11.15, Великобританія, Лондон, Агентство по забезпеченню якості
11-й Європейський форум (XI EQAF)	Якість в контексті - впровадження поліпшень	17-19.11.16, Словенія, Союз студентів Словенії, Люблінський університет
12-й Європейський форум (XII EQAF)	Відповідальний контроль якості – зобов'язання вчинення впливу.	23-25.11.17, Латвія, Рига, Латвійський університет
13-й Європейський форум (XIII EQAF) [8]	Розширення сфери контролю якості	15 – 17.11. 18 Австрія, Віденський економічний університет

У сучасних умовах до найважливіших причин зростання зацікавлень академічного середовища якістю вищої освіти можна віднести, як відзначає Z. Spender, збільшення чисельності закладів вищої освіти, різке та хаотичне зростання ринку освітніх послуг, зміна демографічної структури суспільства (зменшення потенційних кандидатів, які прагнуть вступити до

закладу вищої освіти), декомпозиція ринку праці, що вимагає більш гнучких видів навчання [7, с.13]. Означений перелік причин К. Rajchel доповнює вертикальною та горизонтальною диверсифікацією системи освіти [6, с.12].

Висновок. Уточнено, що становлення та розвиток системи забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магістрів обумовлено певними соціально-політичними умовами. Основними напрямками, які забезпечують якість професійної підготовки в магістратурі, повинні бути: удосконалення організації самостійної роботи магістрантів; пошук оптимальних форм організації науково-дослідної роботи магістрантів та її інформаційного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення; підвищення рівня теоретичної підготовки магістрантів за рахунок ґрунтовного вивчення фахових дисциплін, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю. **Перспективи подальших наукових досліджень** полягатиме у встановленні періодів розвитку вітчизняної системи забезпечення якості професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури.

Література

1. Білокопитов В. І. Діяльність європейських організацій із забезпечення якості вищої освіти в контексті Болонського процесу: автореф. дис.... канд. пед. наук : 13.00.01. – Суми, 2012. – 20 с.
2. Модернізація освіти України у контексті Євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: [монографія] / О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук, Н. В. Якса – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2008. – 300 с.
3. Моніторинг якості навчального процесу у вищому закладі освіти: монографія / М. Є. Скиба, С. Г. Костоґриз, Г. В. Красильникова. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 219 с.
4. Щудло С. А. Вища освіта у пошуках якості: quo vadis : [монографія] / С. А. Щудло; Харків. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна, Дрогоб. держ. пед. ун-т імені Івана Франка. – Харків; Дрогобич: Коло, 2012. – 339 с.
5. Machumu H. J. Kisanga S. H. Quality Assurance Practices in Higher Education Institutions: Lesson from Africa / H. J. Machumu, S. H. Kisanga // Journal of Education and Practice. Vol.5, No.16, 2014. P.144-155
6. Rajchel K. Kierunki zmian w ustugach edukacyjnych szkoly wyzszej [Tekst] / K. Rajchel // Zeszyty naukowe Politechniki Rzeszowskiej. Zarzadzanie i marketing. – 2007. Nr 244. – Z.10. – S.9-19.
7. Spender Z. Niektóre metodologiczne, psychologiczne, etyczne aspekty badania jakosci ksztalcenia uniwersyteckiego / Z. Spender / Jakość kształcenia w szkole wyzszej: moda czy koniecznosc/ Pod. red B.Sitarskiej. – Siedle: Wydawnictwo Akademi Podlaskiej. – 2000. – S. 9-12.

References

1. Bilokopytov V. I. (2012). Activity of International Organizations in Quality Assurance of Higher Education Within Bologna Process: manuscript. Sumy. Available from: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1974> (in Ukrainian).
2. Dubasenyuk O. A., Sydorochuk N. H., Yaksa N. V. (2018) Modernizatsiya osvity Ukrainy u konteksti Yevrointehratsiynykh protsesiv: istoryko-pedahohichnyy aspekt. Modernization of Ukrainian education in the context of Europe-integration processes: historical and pedagogical aspect. monograph. Zhytomyr. 300 p. (in Ukrainian).
3. Skiba M. E., Kostogryz S.G, Krasilnikova G. V. (2009) Monitoring jakosti osvity u vychomy navchalnomy zakladi [Monitoring the quality of the educational process in higher education]. Khmelnytsky: KNU., 219 p
4. Shchudlo, S.A., (2012). Vyshha osvita u poshuku jakosti: quo vadis [Higher education in search of quality: quo vadis] monograph. Kharkiv–Drogobich: Kolo 339 p. (in Ukrainian).
5. Machumu H. J. Kisanga S. H. (2014) Quality Assurance Practices in Higher Education Institutions: Lessonfrom Africa. Journal of Education and Practice www.iiste.org ISSN 2222-1735 (Paper) ISSN 2222-288X (Online) Vol.5, No.16, 2014 Pp.144-155.
6. Rajchel K. Kierunki zmian w ustugach edukacyjnych szkoly wyzszej (2007). Zeszyty naukowe Politechniki Rzeszowskiej. Zarzadzanie i marketing.. No 244. Z. 10. S.9-19. (in Polish).
7. Spender Z. (2000) Niektóre metodologiczne, psychologiczne, etyczne aspekty badania jakosci ksztalcenia uniwersyteckiego. Jakość kształcenia w szkole wyzszej: moda czy koniecznosc. Siedle: Wydawnictwo Akademi Podlaskiej. S. 9-12. (in Polish).

УДК 378.147:796.071.43

Євстигнеєва І. В., Захаріна Є. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВИКОРИСТАННЯ НЕСТАНДАРТНОГО ОБЛАДНАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Важке й суперечливе утвердження інноваційних підходів у вищій фізкультурній освіті поступово призвело до необхідності оновлення теоретичних і методичних засад підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту до професійної діяльності. Зазначено, що на сучасному етапі в загальноосвітніх навчальних закладах на жаль застаріле спортивне обладнання, яке не дозволяє ефективно проводити уроки фізичної культури. Внаслідок цього у дітей падає інтерес до уроків фізкультури. Щоб підвищити рівень відвідуваності та інтересу у дітей на заняттях викладачі фізичної культури використовують нестандартне обладнання. Проведення занять для сучасної молоді вимагає неабияких здібностей від фахівців. Вони повинні володіти всім арсеналом сучасних знань, враховувати психологічні, соціальні, матеріально-технічні і всі інші аспекти проведення занять з фізичної культури.

Ключові слова: фізична культура, фахівець, нестандартне обладнання.

Євстигнеєва І.В., Захаріна Є.А., Виндюк А.В. Формирование умений у будущих специалистов по